

Rytterholt 2011. Foto: *Jørgen Kristiansen*

Rytterholt af *Rita Nielsen*

Rytterholt ligger i Svejlbæk for enden af den vej, som den har givet navn til.

Det var oprindeligt et lille næs, der ifl. et gammelt sagn optegnet i 1850 havde fået sit navn, fordi det havde været samlingssted for svenske ryttere. Hvis dette er tilfældet, må det have været under svenskekrigene midt i 1600-tallet.

J. Strunge Jensens tipoldefar – Jens Jørgensen – havde en kort periode været fæstehusmand, men købte den 14.7.1845 ejendommen Bredalslund af sognefogeden i Linå, Rasmus Nielsen Høgh. Ejendommen lå nedenfor nuværende Edvard Egebergs vej 17. Prisen var 600 Rdl, hvoraf han lånte de 450 Rdl. af kromanden i Linå.

Ved generationsskiftet i 1870 deles ejendommen, idet en svigersøn overtager jorden nord for den nye jernbane, og sønnen, Strunge Jensens oldefar, døbt Peder Jensen Jørgensen, havde i 1869 overtaget resten, den sydlige del af ejendommen. Han sletter siden efternavnet ”Jørgensen”.

Peder Jensen blev i 1873 gift med Mariane Christensdatter fra Sall. Han var 24 og hun 18 år. Der blev bygget et 4-fags aftægtshus til hans forældre på Rytterholtet, som der står i aftægtskontrakten. I 1889 brænder Peder Jensens ejendom, og 2 nye længer opføres oven for bakken, hvor Edvard Egebergs vej nr. 12 nu ligger.

I 1891 druknede Peter Jensen i Brassø. Tilbage var enken med 6 uforsørgede børn og 2 aftægtsfolk, der var så gamle, at de næppe kunne bidrage med noget. Den ældste søn, Jens Kristian, knap 16 år gammel, måtte sammen med moderen tage slæbet med at passe ejendommen på 28 tdr. land. Var det småt før, blev det værre nu, og Jens Kristian måtte ud som daglejer til 35 øre om dagen. Senere steg han dog til 50 øre.

Jens Kristian overtog ejendommen d. 31. januar 1901. Moderen var syg og døde kort efter, så Jens Kristian havde altså ansvaret for sine 2 yngste søskende på 15 og 12 år, samt farmoderen, der var blind og nu boede hos ham. Hun døde i 1903 85 år gammel. Da havde aftægtstiden bestået i 34 år, hvor aftægtstiden gennemsnitlig blev regnet til 5 år, når kontrakten skulle stemples.

I 1898 var Rytterholt med aftægtshuset, som endnu eksisterer på ejendommen, blevet solgt til lærer og organist Edvard Egeberg, der fik skøde på stedet d. 30. nov. 1899.

1905 købte Sigurd Egeberg, Edvard Egebergs bror, en fjerdedel af ejendommens areal fra Rytterholtsvej mod vest.

Edvard Egeberg havde i 1900 solgt Rytterholt til sin broder Holger, der havde været i Amerika. Han kaldte stedet for Ruskin og agtede at drive rationel hønseavl. Holger påbegyndte bygningen af det nuværende Rytterholt, formentlig ved sin broder Sigurd, der var købmand og murer, og kaldte nu stedet Ruskinhouse. Han solgte i 1904 Ruskinhouse til grosserer Larsen Løvtoft fra København, en velhavende mand, der fuldførte Rytterholt med de 2 pompøse tårne. Løvtoft havde en stor motorbåd, og når han og fru en opholdt sig på Rytterholt, havde de deres tjener Nærvig med.

Løvtoft testamenterede Rytterholt, som stadig kaldtes Ruskin, til Dr. Louises børnehospital i København, med henblik på anvendelse som rekreatiomshjem for kirtelsvage børn og andre børn, der trængte til landophold. Børnehospitalet havde imidlertid kun ejendommen fra 1912 til 1914, hvor fhv. proprietær og amtsrådsmedlem, cand. phil. Ludvig v. Bülow købte den. Hans datter Doris Johanne blev gift med Erik Egeberg, søn af Edv. Egeberg, og brylluppet stod på Rytterholt, hvortil man efter vielsen i Silkeborg kirke kom sejlene. – Det var i 1919. L. v. Bülow døde i samme år, hvorefter hans ældre bror landinspektør Johannes v. Bülow arvede Rytterholt.

D. 27. november 1923 tinglyses arveudlægsskøde til v. Bülows dødsbo, og d. 31. marts 1925 tinglyses salg til frk. Maren Thomsen.

Maren Thomsen, født den 19.7.1880 i Lyngs Sogn, Thisted amt, var datter af skipper Hans Peter Thomsen og hustru Ane Clausen fra Nørre Nebel og uddannet sygeplejerske fra Hobro Sygehus. I 1914 bliver hun ansat som sygeplejerske for skotøjshandler Nicoline Nielsen, Søndergade 2B i Silkeborg, der i folketællingen 1916 er anført helbredsmæssig som fuldstændig svag, apoplexi. Marens stilling er i 1916 opgivet som ekspeditrice hos Nicoline Nielsen. Da Nicoline Nielsen dør som 40-årig i 1919, overtager Maren Thomsen forretningen og driver denne indtil 1924, hvor hun sælger til Anna Vibeke Maibom fra Odense. Indtil hun i 1925 overtager Rytterholt, bor hun hos sin søster Nielsine og dennes mand Frands J. Petersen på gården Marienlyst i Virklund.

På Rytterholt startede frøken Thomsen et pensionat med plads til 16 gæster, og fik i 1927 gæstgiverbevilling uden ret til salg af stærke drikke, og Hjejleselskabet lod lave en anløbsbro med flag i lighed med deres øvrige anløbsbroer, så man kunne gå fra borde og stige ombord igen efter endt besøg i restauranten. Restaurationen fik ikke nogen lang levetid. Den ophørte som sådan midt i

1930'erne. Frk. Thomsen forsøgte i 1932 uden held at sælge Rytterholt til Linaa kommune til plejehjem. På sine ældre dage boede hun på Jernbanegade 9 i Silkeborg.

Derefter købte fru Olga Dohlman Rytterholt og fik tinglyst ejerskab den 17. januar 1934. Hendes mand kaptajn Ingolf Dohlman havde ejet Kalbygaard ved Flensted i mange år, men måtte forlade den under landbrugskrisen. Ægteparret boede på Rytterholt i en længere årrække og begge blev meget gamle.

Rytterholts ejer indtil 2010 var autoforhandler Poul Munk, som da afgik ved døden og Rytterholt sat til salg.

Rita Nielsen.
Juli 2011.

Kildemateriale: Interview med Lisbeth Jørgensen, Svejlbæk (barnebarn af Edv. Egeberg)

J. Strunge Jensen: Strejftog i Sejs-Svejlbæks historie før år 1900 og Svejlbæk og Sejs i tiden 1900-1953.

Preben Strange, Virklund.

Foto: Midtjyllands Avis /DanBolig.